

Foto: Fairtrade / Sean Hawkey

Lejasposma tirgus dalībnieku un tirgotāju, kas ir MVU, pienākumi

Attiecas uz mikro, mazajiem, vidējiem un lielajiem tirgotājiem vai tirgus dalībniekiem

pēdējoreiz aktualizēts: 16.4.2026

Šajās vadlīnijās sniegts kodolīgs pārskats par MVU, kas darbojas kā lejasposma tirgus dalībnieki vai tirgotāji, pienākumiem saskaņā ar Eiropas Savienības Atmežošanas regulu (EUDR). Tajās ir precizēti galvenie pienākumi, kas saistīti ar pienācīgas pārbaudes veikšanu, izsekojamību un dokumentāciju. Dokumenta mērķis ir palīdzēt tirgus dalībniekiem un tirgotājiem, kas ir MVU, izprast un piemērot samērīgus pasākumus, lai nodrošinātu atbilstību kakao un kafijas piegādes ķēdēs.

1 Lejasposma tirgus dalībnieki un tirgotāji

Saskaņā ar 2025. gadā grozītās Regulas (ES) 2023/1115 4. un 5. pantu galvenās lomas ir definētas šādi:

- **tirgus dalībnieks:** jebkura fiziska vai juridiska persona, kas, veicot komercdarbību, ES tirgū laiž vai eksportē attiecīgos izstrādājumus (EUDR 4. pants);
- **tirgotāji un lejasposma tirgus dalībnieki:** tirgotājs vai lejasposma tirgus dalībnieks ir jebkurš uzņēmējs, kas pārdod vai dara pieejamus izstrādājumus, kas jau ir pieejami ES tirgū, bet nav pirmo reizi darījis tos pieejamus tirgū. Tradicionāli tirgotājiem bija atvieglotāki pienākumi nekā tirgus dalībniekiem, taču joprojām ir spēkā saistības nodrošināt izsekojamību un atbilstību regulai (EUDR 5. pants).

Galvenais pienākums veikt pienācīgas pārbaudes joprojām ir tirgus dalībniekiem, kas laiž izstrādājumus ES tirgū, tādējādi samazinot dublējošas atbilstības prasības lejasposma dalībniekiem. Regula nošķir pienākumus starp pirmo tirgus dalībnieku un turpmākiem lejasposma dalībniekiem.

2 Pirmais lejasposma tirgus dalībnieks/tirgotājs

Kad lejasposma dalībnieks pirmo reizi saņem izstrādājumus, kas jau ir laisti ES tirgū, tas kļūst par pirmo lejasposma tirgus dalībnieku vai tirgotāju šiem izstrādājumiem. Galvenie uzdevumi:

→ Pienākumi

- glabāt PPP atsauces numurus vai vienkāršotās deklarācijas identifikatorus, ko sniedzis augšposma tirgus dalībnieks (EUDR 5. panta 3. punkts);
- glabāt piegādātāju un pasūtītāju informāciju izsekojamības nodrošināšanai;
- glabāt visu dokumentāciju vismaz 5 gadus (šī arhīva uzturēšana ir kritiski svarīga, ja kompetentās iestādes pārbaūžu laikā pieprasa pierādījumus) (EUDR 5. panta 4. punkts);
- nodrošināt skaidrību par to, kurš augšposma tirgus dalībnieks iesniedza sākotnējo PPP (EUDR 5. panta 3. punkts).

→ Rīcība, reaģējot uz jaunu informāciju par risku

- Ja ticama informācija liecina, ka izstrādājumi varētu neatbilst prasībām (piemēram, novēlotas ģeoloģijas problēmas, jauni pierādījumi par atmežošanu), lejasposma tirgus dalībniekiem par to jāziņo attiecīgajai iestādei un saviem tirdzniecības partneriem (EUDR 5. panta 6. punkts).

3

Turpmāks lejasposma tirgus dalībnieks/ tirgotājs

Turpmākie lejasposma tirgus dalībnieki parasti neveic jaunu pilnīgas pienācīgas pārbaudes procesu, ja izstrādājumam jau ir veikta pienācīga pārbaude augšposmā, taču tiem joprojām ir jāveic šādas darbības:

→ **Glabā piegādātāju un pasūtītāju informāciju:**

turpmākiem lejasposma dalībniekiem ir jāglabā precīzi dati, kas atklāj tiešos augšposma avotus un lejasposma pasūtītājus (EUDR 5. panta 3. punkts).

→ **Paļaujas uz pienācīgu pārbaudi:**

turpmākie lejasposma dalībnieki ne apkopo PPP, ne iesniedz jaunus.

4

HS koda maiņas ietekme

HS koda maiņas skaidrojums

HS (harmonizētās sistēmas) kodi klasificē izstrādājumus muitas un tirdzniecības sistēmās. EUDR aptvertie izstrādājumi ir definēti, izmantojot konkrētus HS kodus, kas uzskaitīti Regulas I pielikumā. Katrai attiecīgajai pirmprecei un izstrādājuma variantam ir piesaistīts HS kods.

HS koda maiņas ietekme

Ja attiecīgajam izstrādājumam pārstrādes laikā mainās HS kods (piemēram, jēlkakao → šokolāde ar jaunu HS kodu), tas var ietekmēt to, vai tas tiek uzskatīts par attiecīgu izstrādājumu EUDR izpratnē:

- lejasposma tirgus dalībniekiem ir jānosaka, vai pārskatītais HS kods joprojām ietilpst darbības jomā;
- ja izstrādājuma HS kods mainās tāpēc, ka tas ir pārtapis par attiecīgu izstrādājumu, jauns pienācīgas pārbaudes paziņojums (PPP) nav jāiesniedz, ja izejvielas jau aptver PPP vai vienkāršotā deklarācija;
- izmaiņas reģistrē, kā arī izsekojamību un atsauces nodrošina pat tad, ja pārstrādes laikā mainās HS kods.

Kafija – mainās HS kods

saskaņā ar EUDR aptverto pirmpreču sarakstu kafija ietver:

- **HS 0901:** kafiju, grauздētu vai negrauздētu, čaumalas un apvalkus.
- **Tā kā darbības jomā ietilpst tikai viens HS kods, HS koda maiņa lielākoties nav būtiska.**
- Pirmajiem lejasposma kafijas pārstrādātājiem ir jāatsaucas tikai uz esošo PPP.

Kakao – īpaši pienākumi

saskaņā ar EUDR aptverto pirmpreču sarakstu kakao un kakao izstrādājumi ietver:

- **HS 1801-1806:** ppupiņas, sviests, pulveris, šokolāde
- **Lejasposma kakao pārstrādātājiem nav jāiesniedz pilns PPP, ja kakao izejvielas jau aptver PPP vai vienkāršotā deklarācija.**
- Pirmajiem lejasposma kakao pārstrādātājiem ir jāatsaucas tikai uz esošo PPP.

Galvenās atziņas

Tikai pirmais tirgus dalībnieks laiž izstrādājumu ES tirgū un iesniedz PPP; lejasposma dalībnieki paļaujas uz šo paziņojumu.

Lejasposma tirgus dalībnieki un tirgotāji glabā uzskaiti – PPP atsauces numurus, piegādātāju un pasūtītāju datus – un tiem ir pienākums laikus reaģēt uz jaunu informāciju par risku.

HS koda maiņa prasa rūpīgu klasifikāciju, lai nodrošinātu atbilstību jebkādu izstrādājuma pārveidojumu gadījumā.

Gan kafijai, gan kakao ir savi īpaši apsvērumi, taču vispārējā izsekojamības un dokumentācijas glabāšanas loģika ir viena un tā pati.

Gatavība EUDR ar Fairtrade

eudrsupport@fairtrade.fi

Vai šī informācija
bija noderīga?
Pastāstiet mums!

